

Adatok az „Erdészeti műszótár“-hoz.

I.

1. Háromszékmegyéből, Bereczk vidékéről.

Buhács = sűrű, fiatal tisztátlan fenyő erdő.

Burusztuly = az elmocsárosodott és vizenyős völgyületekben sűrűen fölvergődni szokott nagy levelű dudvák tömege.

Foglaló vas = a közönséges erdei fűrészben a tönköt oda foglaló kapocsvas.

Kakasvas, görbevas = a keretfűrész felső végébe vert vasék.

Karikás osztováta = a közönséges erdei fűrészben alkalmazott szekér. (Szécsi Zs. szerint : tönkszekér).

Odrosofa = a fűrész szekér alatt lévő vezető gerenda.

Fogas = a fűrész szekér alján lévő fogas gerenda.

Korong = a fogas gerendába kapaszkodó kerék. (Szécsi Zs. szerint : kerék orsó).

Eszteke tengely = az előtoló rúdnak (esztekének) tengelye. (Szécsi Zs. szerint : a szögemelyű forgási tengelye).

Reczés kerék = az eszteke által taszigált fogas kerék. (Szécsi Zs. szerint : toló kerék).

2. Ugyanezen megyéből, Zabola vidékéről.

Csigapaló = a közönséges erdei fűrészben alkalmazott szekér. (Lásd fennebb : karikás osztováta).

Vánkos = a fűrészszekér azon része, mire a tönköt fektetik. (Szécsi Zs. szerint : zsámoly vagy tönkszék).

Reczésfa = a fűrészszekér fogas gerendája. (Lásd fennebb : fogas).

Kengyel, kengyelrud = a fűrészkeretet hajtó forgattyurudnak feje és maga a rud.

3. *Csikmegyéből. Gyergyó-Szt.-Miklós vidékéről.*

Rostos vége (a deszkának vagy a felfűrészelt tönknek) = át nem fűrészelt vége. (Örvös- vagy örvös vége Háromszéken, Gelenczén).

Olvasó vége (a deszkának vagy a felfűrészelt tönknek) = átfűrészelt vége. (Mutató vége Háromszék megyében, Gelenczén).

Mosztos fele (a deszkának vagy a felfűrészelt tönknek) = azon része, mely fűrészeléskor alul volt és a miatt czafatok csüngnek azon, főleg rosz erdei fűrészeknél.

Botosfa = a fűrészkeret hajtó rudja. (Lásd fennebb: kengyelrud).

Síkottyú = a fűrészkeretet hajtó rudnak felső két oldallapja (pofája), mely közé jön t. i. a fűrész penge alsó vége (farkas).

Járom = fűrészkeret.

Járomtok = a keretvezető oldalfák együtt véve. (Szécsi Zs. szerint: keretoszlop).

Vas, metszővas = fűrészpenge.

Vas fő = a penge felső vége (czimpája).

A vas farka = a penge alsó vége.

Hódkarika, (holdkarikából) hódsszeg = a penge felső végébe verni szokott vasék. (L. fennebb: kakasvas).

Gombolyagszeg = a penge alsó végébe (farkába) verni szokott vasszeg, a mely t. i. a hajtó rúd felső végéhez (két oldallapjához) köti a penge alsó végét, ha t. i. az a keret alsó fején keresztül nyulik, különben pedig a keret alsó fájához.

Járomfő = a keret felső keresztfája.

Járomkereszt = a keret alsó keresztfája (?)

Hátulfoglaló vagy farbaütő kapocs = a fűrész-tönk hátolsó végének megerősítésére szolgáló vaskapocs.

Előlfoglaló vagy balta = a fűrész-tönk első végének megerősítésére szolgáló vaskapocs.

Foglaló = az „előlfoglaló“-nak vagyis : a „baltá“-nak karikája, mely ezt az „első párná“-hoz (zsámoly, vánkös) erősíti.

Első- és hátolsó párna = a fűrészszekér azon részei, melyekre a tönköt fektetik. (Lásd fennebb : vánkös).

Csigapalló (néha „spontosfa“) = a fűrészszekér két oldalfája („karikásfa“) alatt levő vezető gerenda. (Lásd fennebb : odrosfa. És vedd össze fennebb : Csigapaló).

Vizkerék = Szécsi Zs. szerint : a hajtó- vagy vízi kerék.

Bélkerék = a vízi kerék göröndjén lévő nagy „fogaskerék“, (s talán az ebbe kapaszkodó kis fogaskerék is?)

Szélkerék = Szécsi Zs. szerint : a kiegyenlítő, lendítő kerék.

Görbe vas = a „szélkerék“ tengelyének belső végén lévő görbe vas. (Szécsi Zs. szerint : forgattyú).

Szimpla fűrész = hol függő zsilipen („laj“-on) át rohan a víz az aránylag kis átmérővel bíró s e miatt felette gyorsan forgó hajtókerékre (vizkerékre) hiányzanak az erőt áttevő és átvevő fogaskerekek (bélkerék).

Korondos — talán : korongos) fűrész = hol kis zsilipen („küs laj“-on) átömlik a víz az aránylag nagy átmérővel bíró s e miatt lassan forgó hajtókerékre, és a melynél tehát a forgás gyorsabbá tétele végett egy pár fogaskerék (bélkerék) is van.

Laj = a vizkerékre vizet vezető zsilip. (Van „függő laj“, és kis- vagy „küs laj“).

Laboda = a vizkerék szekrénye vagy lapátja.

Levesélni = a fűrésztonknek első szegélyezése. (Szécsi Zs. szerint: szélezni).

Megszinitni = a fűrésztonknek második szegélyezése, vagyis: a levesélt tönk (Szécsi Zs. szerint az u. n. „prizma“) oldalt fordittatik és megszinítették.

Béldeszka = a szindeszka vagy széldeszka után következő deszka.

Megtalpalni = a fűrészre teendő tönk végét laposra faragni, hogy a vánkoson (párna, tönkszék, zsámoly) jól feküdjék.

Ereszteni = közelíteni a fát az erdőben a csuszta-
tókhoz, vontató utakhoz.

Nagy Gyula,
kir. erdőfelügyelő.

II.

Csikmegeye, alcsiki kerületében használt kifejezések.

Csalóka = fenyőtoboz.

Csapos = fiatal fenyőkből készített primitív kerítés.

Csereklye vagy csereke = fenyőtü.

Felfogta az utat, vagy tisztást az erdő = a tisztást vagy utat benőtte az erdő.

Füge = köszméte.

Fűrészpenge járom = fűrészpenge keretével.

Gyakor növésű fa = tömött rostu fa.

Gyopár = gnafalium.

Hás fák = a határon *H*-val jelzett fákat jelenti.

Isten tövis = galagonya.

Lúgos a fa = ha sebeiből kifolyt nedve a kérgét fehériti.

Lábán száradt fa az, mely még a földben gyökerezvő bármily okból kiszárad.

Pusztá = erdei tisztítás.

Selymés hely = vizenyős hely.

Sarok, gyakrabban sorok, hegygerinczet jelent.

Szádokfa = hársfa.

Szegy nélkül nem adja ki valamely törzs a gerendát akkor, a mikor a kívánt nagysághan előállított gerenda egyik vagy másik lapján több-kevesebb kérget kell hagyni.

Ercsényi Béla,

m. kir. erdész.

Az 1885. évi erdészeti államvizsgák.

A folyó évi erdészeti államvizsgák októberhó 5-én és következő napjain tartattak meg. A vizsgáló bizottságban Bedő Albert országos főerdőmester és ministeri tanácsos elnöklete alatt Belházy Emil m. kir. főerdőtanácsos, Fekete Lajos m. kir. erdőtanácsos és akadémiai tanár mint tagok és Rutska Tivadar kir. főerdőfelügyelő mint vizsgáló biztos és jegyző vettek részt.

A vizsga letételére 60 egyén kért engedélyt : ezek közül feltétlen engedélyt nyert 29, feltételes engedélyt nyert 31. A vizsgához a feltételes engedélyekben megszabott kellékek igazolása mellett megjelentek 51-en, kik közül egy visszalépett.

Az írásbeli vizsga október 5-én és 6-án tartatott meg az országos magyar gazdasági egyesület Köztelkén, mely alkalmal az Országos Erdészeti Egyesület és a selmeczi erdőakadémia által fölterjesztett 6—6 írásbeli kérdés közül a következő hat kérdés tüzetett ki megoldásra :

I. A vizsgát tevőnek feladata lenne : egy nagyobbára vágható, de részben túlkoros, részben pedig fiatal fákat is